

Wystawa: 1939. Wojna przez pryzmat wstążki i kamienia. 19 Pułk Piechoty Odsieczy Lwowa.

Podpisanie traktatu pokojowego we Francji przynosi 11 listopada 1918r niepodległość Polsce. Naczelnik Państwa Józef Piłsudski zaczyna łączyć oderwane przez zaborców części ziemi ojczystej. Najtrudniej jest na ziemiach Małopolski Wschodniej. Tam 1 listopada Ukraińcy opanowują Lwów i czynią próby budowy Republiki Ukraińskiej. Dzieci i młodzież lwowska (Orlęta polskie) giną w nierównej walce na barykadach i ulicach broniąc prastarego grodu polskiego. W Warszawie w listopadzie 1918r pod przewodnictwem mecenasa Antoniego Osuchowskiego zostaje utworzony „Warszawski Komitet Obrony Lwowa”, oprócz niesienia pomocy materialnej, nawołuje on do organizowania zbrojnej odsieczy dla Lwowa. Rozkazem Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego z dnia 19 listopada 1918r płk Stanisław Skrzyński rozpoczyna organizować „Ochotniczy oddział odsieczy Lwowa”. Z pierwszych werbowanych do tego oddziału w okręgu warszawskim kilkuset ochotników utworzony zostaje „I Warszawski batalion ochotniczego oddziału odsieczy Lwowa” pod dowództwem kpt. Antoniego Olkowskiego. Był to załęczek pułku. Organizacja jednostki była trudna. Dla ochotników nie było ubrań, mundurów, miejsc koszarowych, żywności i broni. „Żołnierz” ten nie umiał obchodzić się z karabinem, gdyż dotychczas pracował w fabryce, uprawiał swój wyuczony zawód lub wyszedł prosto z ławki szkolnej. Na szkolenie i musztrę nie było czasu i już 7 grudnia batalion odjechał do Lublina na szkolenie, potem do Przemyśla, gdzie otrzymał broń. Do batalionu dołączyła 1-a kompania karabinów maszynowych utworzona w Warszawie. Batalion, 23 grudnia 1918r wobec narastającego zagrożenia Lwowa ruszył na front w składzie 27 oficerów i 303 szeregowych. Pierwszą bitwę stoczono o Lubień Wielki, nieprzyjaciel został pokonany. Potem wieś Starczany, i przez Zimną Wodę 28 grudnia żołnierze dotarli do Lwowa. Batalion wciąż uzupełniał swoje szeregi, walczył w wielu bitwach i potyczkach zapisując krwią swoją wojenną kartę. Żołnierze otrzymali wiele pochwał i wyrazów uznania od swoich dowódców i Naczelnego Wodza. Zwieńczeniem tego wysiłku był

rozkaz (M. S. Wojsk. Dep. I. l. op. 328/4 z 7 kwietnia 1919r) o stworzeniu 19 pułku piechoty z przydomkiem Odsieczy Lwowa. Pułk walczył na wszystkich wschodnich frontach aż do 18 października 1920r. W wojnie polsko-bolszewickiej z 19 PP OL zginęło 29 oficerów i 403 szeregowych, rannych zostało 43 oficerów i 1114 szeregowych. 30 żołnierzy zostało odznaczonych Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militarii oraz Krzyżem Walecznych 42 oficerów i 171 szeregowych. Na froncie ukraińskim i sowieckim pułk zdobył 2 sztandary pułkowe, 4544 jeńców, 1 pociąg pancerny, 17 armat, 1 działo piechoty oraz 150 karabinów maszynowych. Po długiej wojennej tułaczce pułk 27 lutego 1921r przybył do Lwowa i rozpoczął swoją pokojową misję.

Z końcem roku, 22 grudnia 1928r zatwierdzono odznakę 19 Pułku Piechoty Odsieczy Lwowa. Odznaka ma kształt owalu utworzonego przez wieniec laurowy. Wewnątrz znajduje się orzeł państwowy wsparty na dwóch tarczach herbowych – Warszawy i Lwowa. Nad łapami w dwóch kołach zapisane inicjały 19 i PP. Na dole między tarczami w owalu monogram OL (Odsieczy Lwowa). Wolne pola wokół wypełniają ornamenty roślinne.

Odznaka 19 Pułku
Piechoty Odsieczy
Lwowa

Narastające niepokoje w Europie w 1939r spowodowały włączenie 19 PP OL w skład 5 Dywizji Piechoty dowodzonej przez gen. Władysława Andersa, która to 2 września osiągnęła gotowość bojową. Pułk przywieziony transportem kolejowym z Lwowa wyładowany został 4 września między Kutnem a Włocławkiem. Wobec braku możliwości połączenia z dywizją, został włączony w skład Armii „Pomorze” i jako Oddział Wydzielony ppłk Sadowskiego

ochroniał przeprawy na Wiśle we Włocławku. W dniach 8-12 września 1939r brał udział w obronie lewego brzegu Wisły w rejonie Płocka. Kolejne dwa dni szturmował Dobrzyków, Tokary i Radziwie, a nocą wycofał się w rejon Łącka. Podczas odwrotu z 16 na 17 września uległ rozproszeniu. Części sił pułku udało się przedostać do Warszawy, część przebiła się ku Bzurze i dalej do Puszczy Kampinoskiej.

Zbiorowa mogiła żołnierzy 19 Pułku Piechoty
Olsztyn Lwowa

Bitwę o przeprawę wiślaną między miejscowościami Soczewka, Radziwie i Dobrzyków przyjęło się określać mianem „Bitwy pod Płockiem”. W walce z hitlerowskim najeźdźcą u wrót naszego grodu zginęło i zostało pochowanych na cmentarzach w Dobrzykowie 306 żołnierzy polskich, około 100 na Radziwiu i 129 w Soczewce. Dzisiaj bohaterów tamtych dni mamy upamiętnionych przez Pomnik- mogiłę zbiorową na Radziwiu oraz rondo (zjazd z mostu Solidarności) nazwane imieniem 19 Pułku Piechoty Olsztyn Lwowa.

Jan Waluś

Odnaka 19 Pułku Piechoty Olsztyn Lwowa będzie prezentowana na wystawie w Muzeum Mazowieckim w Płocku na przełomie sierpnia i września 2009r. z okazji 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej.